

ПРАВНИ СТАВ

о принудном остваривању накнаде за кашњење у испуњавању новчане обавезе прописане Законом о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама

„Извршни поверилац у предлогу за извршење неизмирене новчане обавезе у року има право да захтева и накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у висини од 20.000,00 динара према Закону о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама без прилагања посебне извршне или веродостојне исправе у вези обавезе дужника за исплату ове накнаде.“

Образложење

Привредни суд у Крагујевцу покренуо је пред овим судом поступак ради решавања спорног правног питања, сагласно члану 180. и 181. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 72/2011) а у вези са чланом 12. Закона о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС“, број 31/2011).

Из захтева и садржине списка који су достављени произилази да је том суду поднет предлог за извршење извршног повериоца, против извршног дужника ради извршења на основу веродостојне исправе – рачуна, ради наплате новчаног износа од 1.500,00 динара за пружене услуге. Решењем о извршењу обавезан је извршни дужник да исплати потраживање извршног повериоца заједно са затезном каматом, као и трошкове извршног поступка. Одређено је извршење ради остварења наведеног потраживања и трошкова извршног поступка запленом средстава са рачуна извршног дужника.

Извршни поверилац у предлогу за извршење је поставио и захтев да суд обавезе извршног дужника да му исплати износ од 20.000,00 динара на име накнаде за кашњење у испуњавању новчане обавезе, заснивајући свој захтев у том делу на одредбама Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама.

У овом делу решењем извршног судије је одбачен предлог за извршење са разлога: „...што за тај део извршног захтева не постоји основ за одређивање извршења у виду извршне или веродостојне исправе из члана 13. односно 18. став 2. ЗИО. Одредбом члана 5. Закона на који се позива извршни поверилац којим је прописано право повериоца да од дужника захтева накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у износу од 20.000,00 динара, произилази право повериоца да захтева од дужника да му исплати предметну накнаду, али за исту није могуће у овом поступку одредити извршење без постојања основа за његово одређивање.“

ИПВ веће истога суда је одбило као неоснован приговор извршног повериоца и потврдило решење о извршењу у ставу 5. изреке извршног судије наводећи за тај део разлоге: *„Правилно је суд одбацио захтев извршног повериоца 2 за износ од 20.000,00 динара из разлога што за тај захтев не постоји основ за одређивање извршења прописан чланом 12, 13. и 18. ЗИО.“*

И поред израженог правног става кроз судске одлуке, првостепени суд сматра да постоји потреба да се од стране овога суда заузме став о спорном правном питању које је од значаја за одлучивање о предмету поступка пред првостепеним судовима:

„Да ли извршни поверилац у предлогу за извршење може да захтева накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у висини од 20.000,00 динара према Закону о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама уколико уз предлог за извршење не прилаже извршну или веродостојну исправу у вези обавезе дужника за исплату ове накнаде.“

Овај суд налази да су испуњени услови из члана 180. ЗПП, за заузимање правног става о спорном правном питању.

У члану 12. ЗИО је прописано да се извршење одређује на основу извршне или веродостојне исправе, док је у члану 1. одређена садржина Закона, као Законом уређени поступак принудног остваривања потраживања на основу домаће или стране извршне или веродостојне исправе ако посебним законом није другачије одређено.

Из садржине норме несумњиво произилази закључак да је сврха и циљ Закона да се поспешу и ојача финансијска дисциплина у смислу благовременог испуњавања новчаних обавеза између субјеката на које се овај закон односи и то: јавног сектора који обухвата општи ниво државе као и јавна предузећа, с једне стране и привредних субјеката под којима се подразумева привредно друштво и предузетник основан у складу са законом као и задруга и регистрованих пољопривредних газдинстава и осталих правних лица основаних у складу са посебним законом, с друге стране, као и самих привредних субјеката.

Под новчаном обавезом у сврху примене овог закона, сматра се износ уговорене накнаде за испоруку добара, односно пружање услуга наведен у уговору, фактури или другом одговарајућем захтеву за исплату, укључујући директне трошкове набавке (члан 2. став 1. тачка 4. Закона).

У члану 3. и 4. су прописани максимални рокови за испуњење новчаних обавеза.

Међутим, овим законом се уводи и посебно субјективно право повериоца имовинске природе – право на накнаду за кашњење у испуњавању новчаних обавеза у року, тако што се у члану 5. закона, прописује:

„Поверилац има право да од дужника захтева накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у износу од 20.000,00 динара, за случај да новчана обавеза није измирена у роковима утврђеним одредбама члана 3. и 4. овог закона.

Право на накнаду за кашњење у испуњавању новчаних обавеза у року, не искључује право на накнаду трошкова које поверилац има да потражује на основу уговора или других прописа.

Накнада за неисплаћене новчане обавезе у року, не обухвата трошкове извршења, у складу са Законом којим се уређује извршни поступак.

Право повериоца из става 1. овог члана престаје да важи у року од три године од дана истека рока доспелости новчане обавезе.“

Ако се има у виду циљ који се законом жели постићи (који је одређен у члану 1. Закона), може се закључити да је овим чланом Закона прописана посебна новчана накнада на коју поверилац има право за случај да дужник не испуни своју новчану обавезу у року у новчаном износу од 20.000,00 динара, независно од других трошкова па и трошкова извршења.

Овакво прописивање посебне накнаде чему је изложен извршни дужник, представља по својој правној природи једну врсту новчане казне за извршног дужника, с тим што је право повериоца да се користи својим правом да захтева исплату ове накнаде ограничен на рок од три године од дана истека рока доспелости за исплату новчане обавезе, која и даље представља основну обавезу извршног дужника према свом повериоцу.

Следом изнетог произилази закључак да накнада која је прописана у члану 5. овога закона, као право поверилаца и обавеза дужника, има свој основ у самом закону јер су тиме одређени и поверилац и дужник и врста а и висина обавезе. Ова накнада доспева падањем у доцњу извршног дужника са испуњењем новчане обавезе према извршном повериоцу (члан 2. став 1. тачка 7. Закона).

У члану 10. став 3. овог закона, је прописано да:

„Извршни поверилац у предлогу за извршење има право да захтева накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе у износу прописаном чланом 5. овог закона.“

Имајући у виду све изложено, може се закључити да извршни поверилац на основу самог, посебног, закона у предлогу за извршење може ставити захтев за накнаду услед кашњења у испуњавању новчане обавезе у износу прописаном чланом 5. Закона (20.000,00 динара), услед чега извршном повериоцу за овај захтев није потребна посебна извршна исправа из члана 13. нити пак посебна веродостојна исправа из члана 18. ЗИО.

(Правни став Грађанског одељења Врховног касационог суда Србије, усвојен у поступку решавања СПП 34/13, утврђен на седници Одељења 13.05.2014. године)